

Bachelorthesis

In hoeverre beïnvloeden ouders, broers en/of zussen en peers de uitvoering van de principes van de Vreedzame Wijk door kinderen?

Universiteit Utrecht

Auteurs:

Anne Busselmann: 3942562

Liselotte Koen: 4113136

Lisanne Makkenze: 4014804

Cursus:

Bachelorthesis Pedagogische Wetenschappen

Cursus code:

200600042

Docent:

Drs. B. Horjus

Datum: 28 juni 2016

Abstract

Background: To examine the relation between the influence of parents, siblings and the presence of peers and the principles of the "Vreedzame Wijk" in children a study in Volewijck is conducted. Hereby is studied whether the social norm of the theory of planned behavior is being transferred and an unambiguously pedagogical ambiance is created. **Method:** A mixed-method design is used to collect information through interviews. A total of 86 children, aged 7 to 13, have answered questions of interviews at playgrounds, schools, and other "vreedzame" activities. **Results:** There is a significant correlation between conflicts with siblings and conflicts in other situations. There is no significant association between the influence of parents, siblings and the presence of peers and sense of community. Participation in VW activities is correlated with the response of parents to their children when they participate in peaceful tasks. There is also an association between the cultural background of the parents and how much they talk about the VW at home, whereby parents of a non-western background speak most about it. Furthermore, the Code of the Street attitude has a negative influence on solving a conflict in a peaceful manner. **Conclusion:** There is not enough evidence to confirm the theory of planned behavior in Volewijck, because the social norms are not enough being transferred between children and their context. This indicates that the implementation of the VW in Volewijck is not completed yet. **Keywords:** social norm, Vreedzame Wijk, community intervention, theory of planned behavior, Code of the Street.

Inleiding

De Vreedzame Wijk (VW) is ontstaan vanuit het succesvolle programma de Vreedzame School (VS). In dit programma kunnen kinderen burgerschapscompetenties aanleren en verder ontwikkelen. Een grote rol is weggelegd voor participeren in de gemeenschap, het bevorderen van gemeenschapsgevoel in de wijk en op een vreedzame wijze conflicten oplossen (De Winter, Horjus, & Van Dijken, 2009; Horjus & Van Dijken, 2014; Horjus, Van Dijken, & de Winter, 2012b; Pauw & Verhoeff, 2012). Het doel van de VW is het creëren van een eenduidig pedagogisch klimaat in de wijk (Gemeente Amsterdam, 2015; Pauw & Verhoeff, 2012). Vanuit de kinderen wordt er met een bottom-up aanpak gewerkt aan een wijk waar bewoners elkaar helpen en steunen, men vreedzaam met elkaar omgaat en waar positieve sociale controle is (Horjus, Van Dijken, & de Winter, 2012a; Pauw & Verhoeff, 2012).

In de Utrechtse wijken Kanaleneiland en Overvecht, waar de VW al langere tijd geïmplementeerd is, rapporteren ouders een significant hogere veiligheidsbeleving dan voor de implementatie van de VW (Horjus et al., 2012a; Horjus et al., 2012b). Daarnaast zijn er indicaties dat kinderen de wijk veiliger ervaren. Tijdens kinderactiviteiten vinden minder incidenten plaats, stellen kinderen zich positiever en socialer op en sluit de VW aan bij de behoeften van kinderen om een stem te hebben en bij te dragen in de samenleving. Na het succes in Utrecht hebben verschillende gemeentes besloten de VW te implementeren (Vreedzame Wijk, CED groep).

Om het sociale klimaat in Volewijck te verbeteren, heeft de gemeente Amsterdam besloten om de VW in 2010 te gaan implementeren (Gemeente Amsterdam, 2015). Volewijck is door de gemeente aangemerkt als een focuswijk vanwege de lage sociale cohesie, hoge werkloosheid en armoede (Gemeente Amsterdam, 2014; Horjus & Van Dijken, 2012; Wittebrood & Permentier, 2011). Daarnaast is er een ongelijke verdeling van westerse en niet-westerse bewoners, waarbij er meer niet-westerse bewoners in Volewijck wonen. Gelijktijdig met de implementatie wordt ook een evaluatieonderzoek uitgevoerd (Horjus & Van Dijken, 2012). De gemeente Amsterdam wil hiermee inzicht krijgen in de wijze waarop de VW optimaal kan aansluiten bij kinderen uit Volewijck.

Het is al lange tijd erkend dat het gedrag van een kind beïnvloed wordt door diens omgeving (Belsky, 1984; Bronfenbrenner, 1979; Reitz & Dekovic, 2006). Volgens de ecologische systeemtheorie van Bronfenbrenner (1979) is gedrag de uitkomst van individuele en sociale invloeden uit de omgeving. De sociale invloeden zijn er op verschillende niveaus. Het microsysteem staat het meest dichtbij het kind. Dit bestaat uit psychologische kenmerken van het kind, die gevormd zijn door directe ervaringen met ouders, broers en/of zussen en peers. Het mesosysteem bestaat uit relaties tussen de microsystemen waar het kind deel van uitmaakt. Indirecte invloeden komen uit het exosysteem, zoals wijkinstellingen, en uit het macrosysteem, zoals cultuur en lokaal

beleid (Bronfenbrenner, 1979; Bronfenbrenner & Morris, 2006; De Winter et al., 2009; Horjus et al., 2012a). De VW wordt uitgevoerd in de microsystemen (kinderclubs, speeltuinen) van het kind en daarmee ook in het mesosysteem. Daarnaast beïnvloedt de VW ook het exosysteem van het kind door overleg tussen de beleidsmakers en professionals.

Onderzoeksvraag

Uit de ecologische systeemtheorie blijkt dat het gedrag van kinderen het meest direct te beïnvloeden is vanuit de microsystemen (Bronfenbrenner, 1979; Bronfenbrenner & Morris, 2006). Dit onderzoek richt zich daarom op de vraag: "In hoeverre worden kinderen beïnvloed door hun ouders, broers en/of zussen en de aanwezigheid van peers in de uitvoering van de basisprincipes van de VW?" Zo worden de mogelijkheden onderzocht om de implementatie van de VW in Volewijk te verbeteren. Allereerst zal er gekeken worden aan de hand van de theorie van gepland gedrag (Ajzen, 1991; Ajzen, 2005) hoe de intentie van gedrag wordt beïnvloed. Vervolgens worden de sociale contexten van ouders, broers en/of zussen en peers toegelicht. Ten slotte worden er op basis van de literatuur verwachtingen opgesteld.

Theorie van gepland gedrag

Volgens de theorie van gepland gedrag (Ajzen, 1991; Ajzen, 2005) wordt de intentie tot gedrag bepaald door drie factoren: attitude, sociale norm van de omgeving en eigen effectiviteit. Attitude is een overtuiging of houding ten opzichte van iets of iemand (Ajzen, 1991; Ajzen, 2005; Bohner & Wänke, 2002). De tweede factor gaat over de attitude van de omgeving, oftewel de sociale norm. Deze sociale norm wordt gevormd door ouders, broers en/of zussen, peers en andere mensen uit de omgeving van een kind (Ajzen, 1991; Ajzen, 2005; Hechter & Opp, 2001). Allen hebben zij een attitude ten opzichte van de vreedzame principes. De laatste factor, eigen effectiviteit, is de mate waarin een kind denkt dat het de vreedzame principes zelf goed beheerst en goed uit kan voeren (Ajzen, 1991; Ajzen, 2005; Bandura, 1977a). Als de drie factoren positief zijn, zal de intentie zijn om het gedrag uit te voeren (Ajzen, 1991; Ajzen, 2005; De Winter et al., 2009; Horjus et al., 2012a).

Ouders

Kinderen zijn vaak nog niet in staat om hun mening volledig zelf te vormen. Daarom gebruiken kinderen de sociale norm van de omgeving om hun eigen attitude te vormen (Bandura, 1977b). Een groot deel van het leven van een kind spelen de ouders de grootste rol bij de beïnvloeding van hun gedrag. Uit onderzoek is gebleken dat als ouders gedrag bekrachtigen (doormiddel van positieve reactie), dit gedrag zal worden herhaald door kinderen om zo meer positieve reacties uit te lokken (Levine, 2003; Prinzie, 2008). Het gedrag dat geen reactie of een negatieve respons krijgt zal uitdoven (Skinner, geciteerd in Holt, Bremner, Sutherland, Vlieg, Passer, & Smith, 2012). Kinderen

leren zo welk gedrag gewenst of ongewenst is. Ouders beïnvloeden gedrag niet alleen doormiddel van hun reactie, maar ook door hun gedrag zelf. Kinderen kijken gedrag af van hun ouders maar ook van hun broers en/of zussen (Bandura, 1977b).

Broers en zussen

Broers en/of zussen hebben een langdurige en vaak gelijkwaardige relatie, die meestal intensief blijft tot in de volwassenheid (Hoffman & Edwards, 2004). Hierdoor hebben zij een belangrijke rol in de sociale norm. Het overdragen van deze sociale norm gebeurt op twee manieren. De voorbeeldrol die ouders eerst alleen hadden wordt deels overgenomen en aangevuld door hun broers en/of zussen (Tucker & Updegraff, 2009), waarbij zij de ouders opvolgen in het bekrachtigen van het gedrag van het kind. Daarnaast imiteren kinderen het gedrag van hun broers en/of zussen omdat zij zich met hen identificeren (Bandura, 1969; Bandura 1977b). Kinderen identificeren zich sterker met personen wanneer zij hen gelijkwaardig aan zichzelf beschouwen (Dierx & Verhoeff, 2013; Bandura, 1969; Bandura 1977b). Zij zien deze gelijkenissen met hun broers en/of zussen meer wanneer zij een warmere en intiemere relatie hebben (Whiteman, McHale, & Crouter, 2007; Whiteman, Becerra, & Killoren, 2009).

Peers

Naast ouders, broers en/of zussen spelen peers ook een belangrijke rol in de sociale norm van kinderen. Volgens de morele ontwikkelingstheorie van Kohlberg (1971) verschuiven de normen en waarden van kinderen naarmate zij ouder worden van volledige gerichtheid op het eigenbelang naar rekening houden met anderen. De kinderen in deze studie bevinden zich waarschijnlijk vooral in het conventionele stadium, waarbij kinderen zich gaan conformeren en identificeren aan peers (Kohlberg, 1971; Kohlberg & Gilligan, 1971; Pauw & Verhoeff, 2012). Uit het evaluatieonderzoek van Horjus en Van Dijken (2012) blijkt dat kinderen in Amsterdam Noord-West significant meer participeren als zij het gevoel hebben dat ze erbij horen. Uit hun kwalitatieve analyse blijkt dat het gevoel er niet bij te horen bij de kinderen afhankelijk is van de aanwezigheid van vriendjes. Kinderen hebben meer het gevoel erbij te horen en participeren meer wanneer hun vriendjes aanwezig zijn. De aanwezigheid en het gedrag van peers is dus een belangrijke richtlijn voor het gedrag van een kind. De VW benut de invloed van peers door de inzet van peermediatie en het bevorderen van participatie (Dierx, & Verhoeff, 2013).

De norm van de omgeving beïnvloedt daarnaast de sociale norm van de vriendengroep. De VW dringt tot zover nog niet door in ongestructureerde gebieden (Horjus & Van Dijken, 2012). Dit komt mogelijk doordat de sociale norm in wijken met een lage sociale cohesie gebaseerd is op de Code of the Street (COTS). De veiligheidsbeleving is daar laag en morele overtredingen, zoals geweld, zullen minder snel veroordeeld worden (Bacchini, Affuso, & De Angelis, 2013). De principes van de VW

staan haaks op de sociale norm in de COTS (Dierx & Verhoeff, 2013; Holder, Robinson, & Rose, 2009). Aangezien Volewijk aangemerkt wordt als focuswijk is het aannemelijk dat de sociale norm in de wijk kenmerken van de COTS vertoont, waarbij kinderen deze sociale norm overnemen.

Verwachtingen

Op basis van bovenstaande literatuurstudie zijn de volgende verwachtingen opgesteld. Allereerst wordt verwacht dat als kinderen merken dat de vreedzame principes overeenkomen met de sociale norm van hun ouders en wanneer zij zich door hen gesteund voelen, zij vreedzamer gedrag zullen vertonen. Daarnaast wordt verwacht dat de kinderen wiens broers en/of zussen de VW kennen of op de VS zitten meer vreedzaam gedrag vertonen. Ten slotte wordt verwacht dat wanneer peers bekend zijn met de vreedzame principes kinderen deze zelf meer zullen hanteren. Verwacht wordt dat de kinderen uit Volewijk vreedzaam gedrag niet als effectief zullen ervaren en zich niet vreedzaam zullen gedragen in domeinen waar de sociale norm is gebaseerd op de COTS.

Methode

Onderzoeksdesign

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van een mixed-method design, waarbij de afhankelijke variabele, de mate van vreedzaam gedrag, en onafhankelijke variabelen, de mate van invloed van ouders, broers en/of zussen en de aanwezigheid van peers, zijn onderzocht door middel van kwantitatieve en kwalitatieve vragen. De mate van vreedzaam gedrag bestaat uit de constructen participatie, gemeenschapsgevoel en op een vreedzame manier conflicten oplossen. De kwalitatieve vragen zijn door de onderzoekers onafhankelijk gecodeerd aan de hand van een coderingstabel (zie Bijlage B, Tabel 1). Per respondent is er door middel van discussie consensus bereikt over de definitieve codering. Deze coderingen en de kwantitatieve data zijn geanalyseerd in SPSS.

Onderzoeksinstrumenten en operationalisatie

Kinderen in dit onderzoek zijn op een gestructureerde manier geïnterviewd. Er is gebruik gemaakt van een bestaande vragenlijst die eerder is gebruikt bij het onderzoeken van de VW in verschillende wijken. Het construct conflict oplossen bestaat uit drie vragen (zie Bijlage A, Tabel 1) en het construct gemeenschapsgevoel bestaat uit zes vragen (zie Bijlage A, Tabel 2). Het derde construct bestaat uit de zes treden van de participatieladder (zie Bijlage A, Tabel 3).

Om de invloed van ouders (zie Bijlage A, Tabel 4), broers en/of zussen (zie Bijlage A, Tabel 5) en peers (zie Bijlage A, Tabel 6) te meten zijn kwalitatieve vragen toegevoegd. Daarnaast wordt ook gecontroleerd of de mate van vreedzaam gedrag

afhankelijk is van de COTS attitude (zie Bijlage A, Tabel 7), welke wordt onderzocht op basis van een bestaande vragenlijst uit het artikel van Holder en collega's (2009).

Datapreparatie

Voor de samengevoegde schaalvariabele conflict oplossen en gemeenschapsgevoel is de interne consistentie gecontroleerd. De schaalvariabele conflict oplossen (zie Bijlage A, Tabel 1) levert een Cronbach's alpha op van .65, wat indiceert dat deze schaal betrouwbaar is. Dit construct is gecodeerd als "niet vreedzaam", "een beetje vreedzaam" en "volledig vreedzaam". Een voorbeeld antwoord is: "*eerst nadenken wat er is gebeurd en dan een oplossing vinden*". Dit antwoord is gecodeerd als "beetje vreedzaam", aangezien het kind twee stappen van het stappenplan benoemt en de intentie heeft om het vreedzaam op te lossen in plaats van weg te lopen of te gaan vechten. Bij het geven van een "volledig vreedzaam" antwoord horen zowel het afkoelen, het zoeken naar een oplossing waarin een win-win situatie geldt en het handen schudden om het goed te maken.

De schaalvariabele gemeenschapsgevoel (zie Bijlage A, Tabel 2) beschrijft de mate waarin een kind zich verantwoordelijk voelt voor de gemeenschap. De antwoordcategorieën zijn: "past helemaal niet bij mij", "past niet erg bij mij", "past een beetje bij mij" en "past helemaal bij mij". In dit onderzoek is dit construct niet voldoende betrouwbaar (Cronbach's alpha = .54). Ondanks deze onbetrouwbare interne consistentie wordt het construct wel geanalyseerd. Uit het onderzoek van Ten Dam, Geijsel, Reumerman, & Ledoux (2010) blijkt dat dit construct met een literatuurstudie is onderzocht, een goede theoretische onderbouwing heeft en daarnaast valide en betrouwbaar is. Desondanks dienen de resultaten met voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden omdat het instrument oorspronkelijk ontwikkeld is voor kinderen tussen de 11 en 16 jaar.

De derde variabele, participatie (zie Bijlage A, Tabel 3), is geconstrueerd op basis van de mate waarin kinderen mee mogen beslissen in activiteiten. Niet alleen de participatie in speeltuinen en activiteiten is in dit oordeel meegenomen, maar ook de participatie in de wijk wordt meegenomen. De Cronbach's alpha van de controle variabele COTS attitude is .72, wat indiceert dat deze schaal betrouwbaar is.

Onderzoekseenheden en wijze van dataverzameling

De interviews zijn afgenomen in de wijk Volewijk. De geselecteerde vreedzame locaties zijn speeltuin Volewijk, speeltuin Bloemenkwartier, sport en spel activiteit Mosveld Moves van de gemeente Amsterdam, de Kluzzfabriek van stichting Dock en verschillende cursussen van stichting Wijsneus. Er is vooraf contact geweest met de begeleiders van deze locaties om toestemming voor het onderzoek te vragen. Om het perspectief van de kinderen in de VW juist weer te geven is bepaald dat er 130 interviews nodig zijn. De participanten zijn geselecteerd op basis van aanwezigheid op de

locaties. De onderzoekseenheden hierbij betreffen kinderen die woonachtig zijn in Volewijck, tussen de zeven en dertien jaar oud zijn, op een basisschool zitten en kennis hebben van de VW en/of VS. Dit heeft geresulteerd in de exclusie van 70 kinderen, omdat zij onvoldoende kennis hebben van de VW en/of VS.

Validiteit en betrouwbaarheid

De validiteit en betrouwbaarheid van dit onderzoek zijn beïnvloed door meerdere aspecten. Om te voorkomen dat kinderen gedurende de interviews worden beïnvloed door de aanwezigheid van anderen zijn de interviews zoveel mogelijk op rustige plekken afgenomen. Eventuele opvallende aspecten zijn genoteerd. De vragenlijsten zijn door meerdere interviewers afgenomen, maar worden niet opgenomen. Mogelijkerwijs gaat bij het samenvatten van de antwoorden informatie verloren of wordt informatie bij het analyseren onjuist geïnterpreteerd. Het kan voorkomen dat kinderen vragen verkeerd interpreteren. De onderzoekers hebben dit geprobeerd te beperken door vragen te herformuleren of door te vragen in deze situaties. Daarnaast kunnen kinderen ook sociaal wenselijke antwoorden geven. In dit onderzoek is een selecte steekproef getrokken waardoor de resultaten alleen betrekking hebben op de VW in Volewijck. De validiteit en interbeoordelaarsbetrouwbaarheid zijn verhoogd door de individuele codering van de kwalitatieve vragen (zie Bijlage B, Tabel 1) en de bereikte consensus per respondent door discussie.

Maatschappelijke context en ethische verantwoording

Volewijck wordt al enkele jaren aangemerkt als focuswijk. Om het sociale klimaat te verbeteren is er besloten om de VW te implementeren. Door te onderzoeken hoe de VW beter bij kinderen kan aansluiten en welke onderliggende mechanismes daarbij een rol spelen kan de effectiviteit van de VW in Volewijck worden verbeterd.

In dit onderzoek is aandacht besteed aan en rekening gehouden met ethische aspecten. Aan de begeleiders van de locaties en de kinderen is toestemming gevraagd voor onderzoek. Volgens de Wet Geneeskundige Behandelingsovereenkomst (WGBO) (Rijksoverheid) dient er bij kinderen tot 13 jaar toestemming gevraagd te worden aan ouders. Indien de ouders aanwezig waren, is er aan hen toestemming gevraagd. Er waren echter veel ouders afwezig op de locaties. Daarom is er alles aan gedaan om de eventuele belasting voor kinderen zo laag mogelijk te houden. Zo is het onderzoek anoniem uitgevoerd en ontvingen de kinderen een cadeautje als beloning.

Resultaten

In deze studie zijn er bij 86 kinderen gestructureerde vragenlijsten afgenomen om de invloed van ouders, broers en/of zussen en peers op de uitvoering van de VW principes bij kinderen te meten. Deze zijn afgenomen bij 42 jongens en 44 meisjes, die tussen de zeven en dertien jaar oud zijn ($M = 9.72$, $SD = 1.73$). Van meer dan de helft van de kinderen, 55%, zijn beide ouders van niet-westerse afkomst. In totaal hebben 78

kinderen broers en/of zussen, waarvan de leeftijd varieert tussen de 2 en 31 jaar oud. Acht kinderen zijn enig kind. De meeste interviews zijn afgenomen bij Mosveld Moves en speeltuin Bloemenkwartier. Het grootste gedeelte van de kinderen ($n = 59$) geeft aan dat hun peers de VW en/of VS kent, bij $N = 17$ niet allemaal en bij $N = 7$ niemand. Allereerst zal gekeken worden of ouders, broers en/of zussen en peers de uitvoering van de VW principes beïnvloeden. Vervolgens is geanalyseerd of de culturele achtergrond, kennis van de VW bij broers en/of zussen en peers en de COTS attitude vreedzaam gedrag beïnvloeden.

Vreedzaam conflicten oplossen

Voor de afhankelijke schaalvariabele conflict oplossen (zie Bijlage A, Tabel 1) zijn de percentages (zie Tabel 1) berekend voor de drie verschillende sociale contexten.

Tabel 1

Percentages mate van vreedzaam conflicten oplossen bij kinderen ($n = 86$)

	Niet vreedzaam		Beetje vreedzaam		Volledig vreedzaam	
	Frequentie	Percentage	Frequentie	Percentage	Frequentie	Percentage
In VW activiteit	19	22.1	51	59.3	9	10.5
Op straat	20	23.3	48	55.8	13	15.1
Met broers/zussen	19	22.1	47	54.7	3	3.5

Wanneer alle drie de contexten samen worden genomen blijkt dat 16% van de kinderen conflicten "niet vreedzaam", 48% "een beetje vreedzaam" en 6% "volledig vreedzaam" oplossen. Opvallend is dat slechts drie kinderen een conflict met broers en/of zussen volledig vreedzaam oplost, in vergelijking met de andere twee contexten is dit erg laag. Bij 30% van de kinderen kan geen uitkomst berekend worden gezien er bij één van de drie vragen data ontbreekt.

Uit de Spearman's correlatie blijkt dat de invloed van ouders (zie Bijlage A, Tabel 4) niet samenhangt met het vreedzaam oplossen van een conflict. De aanwezigheid van peers binnen een VW activiteit en op straat (zie Bijlage A, Tabel 6) hangt ook niet samen met het vreedzaam oplossen van een conflict. Een aantal kinderen dat het makkelijker vindt om zich vreedzaam te gedragen bij peers zegt daarover het volgende: "ze zeggen hoe je het vreedzaam kan doen", "ze kunnen corrigeren", "ze kunnen helpen", "ze komen voor je op". Daarentegen zeggen de kinderen die het moeilijker vinden bij peers onder andere het volgende: "vriendjes zijn te druk", "ze pushen teveel" en "ze bemoeien zich er teveel mee".

In tegenstelling tot de invloed van ouders en de aanwezigheid van peers is er wel een relatie tussen de manier waarop een conflict opgelost wordt met een broer en/of zus (zie Bijlage A, Tabel 5) en het construct conflict oplossen, Spearman's $r_s = .675$, $p < .001$, eenzijdig, $N = 60$. Dit geeft aan dat hoe vreedzamer een conflict met broers en/of

zussen wordt opgelost, hoe vreedzamer conflicten in verschillende contexten worden opgelost. Dit bevestigt de verwachting dat het oplossen van een conflict met een broer en/of zus verbonden is met het oplossen van een conflict in andere situaties zoals binnen een VW activiteit en op straat.

Gemeenschapsgevoel

Bij de schaalvariabele gemeenschapsgevoel (zie Bijlage A, Tabel 2) scoren van de 86 kinderen scoort 79% een "past helemaal bij mij", wat een hoge mate van gemeenschapsgevoel impliceert.

Met een Spearman's correlatie is berekend dat ouders (zie Bijlage A, Tabel 4), broers en/of zussen (zie Bijlage A, Tabel 5), en de aanwezigheid van peers (zie Bijlage A, Tabel 6), geen invloed hebben op de mate waarin kinderen zich verantwoordelijk voelen voor de gemeenschap. Deze bevinding dient voorzichtig te worden geïnterpreteerd gezien de betrouwbaarheid van deze schaal onvoldoende is.

Participatie

Uit de resultaten van het construct participatie (zie Bijlage A, Tabel 3) blijkt dat de meeste kinderen een geraadpleegde participatiestatus hebben (zie Tabel 2). Meisjes hebben vaker een geraadpleegde status en jongens vaker een meedenk status, $r_s = -.24$, $p = .036$, tweezijdig, $N = 78$. Hiervoor is in de data en observaties geen verklaring gevonden. Uit de kwalitatieve analyse van de interviews blijkt dat veel kinderen de vragen over participatie moeilijk vonden. De onderzoekers hebben in deze situaties extra uitleg gegeven.

Tabel 2

Frequenties en percentages mate van participatie kinderen (n = 86) Volewijk

	Frequentie	Percentage
Geen participatie	2	2.3
Geïnformeerd	16	18.6
Geraadpleegd	32	37.2
Meedenken	22	25.6
Meebeslissen	5	5.8
Eigenaarschap	1	1.2
Missing data	8	9.3

Met een Spearman's correlatie is berekend dat hoe positiever ouders reageren op de deelname aan een vreedzame taak van hun kind, hoe hogere participatiestatus kinderen hebben, $r_s = .21$, $p = .035$, eenzijdig, $N = 76$. Volgens de kinderen reageren hun ouders vaak met: "zijn trots op mij", "goed gedaan", "belangrijk dat je de buurt helpt", "belangrijk voor de toekomst". De overige vragen over de invloed van ouders hebben geen invloed op de mate van participatie. Broers en/of zussen en de aanwezigheid van peers hebben ook geen invloed op de mate van participatie in de wijk.

Culturele achtergrond

Doormiddel van een Kruskal-Wallis test is onderzocht of de culturele achtergrond van ouders effect heeft op de invloed van ouders. Uit de analyse blijkt dat de manier waarop er thuis over de VW wordt gesproken significant verschillend is in de groepen "beide westers" (Mean Rank = 33.25), "zowel westers als niet westers" (Mean Rank = 38.38) en "beide niet westers" (Mean Rank = 46.17), $H = 5.986$, $df = 2$, $N = 71$, $p = .05$, Cohen's $f = 0.319$. Ouders met beide een niet westerse achtergrond praten thuis positiever over de VW dan ouders met beide een westerse of zowel westers als niet westerse achtergrond. De invloed van ouders blijkt niet afhankelijk te zijn van de leeftijd van het kind en ook niet van het geslacht van het kind.

Kennis van de VW

Vanuit de literatuur wordt verwacht dat kennis van broers en/of zussen en peers over de VW leidt tot meer vreedzaam gedrag bij kinderen. Een kind uit de kinderraad bevestigt deze verwachting en zegt: "het werkt alleen als beide kinderen het kennen. Uit de t-toetsen blijkt dat kinderen met broers en/of zussen op de VS niet meer vreedzaam gedrag vertonen dan kinderen met broers en/of zussen die niet op een VS zitten. Kinderen gaven hiervoor verschillende oorzaken, zoals: broers en/of zussen zijn te jong of oud waardoor ze de VS of VW nog niet kennen, broers en/of zussen die niet meer thuis wonen, het stappenplan werkt niet thuis en het kind beheerst zelf het stappenplan niet voldoende. Uit de resultaten blijken er ook geen verschillen te zijn tussen de drie vreedzame principes bij kinderen waarvan de peers allemaal wel, niet allemaal of niemand bekend zijn met de VW. De verwachting over de bekendheid van de VW onder broers en/of zussen en peers wordt aan de hand van dit onderzoek niet bevestigd.

COTS

Ten slotte wordt verwacht dat kinderen zich minder vreedzaam gedragen als zij een COTS attitude (zie Bijlage A, Tabel 7) hebben. Uit de resultaten blijkt dat kinderen met een lage COTS attitude conflicten op een meer vreedzame manier oplossen, Spearman's $r_s = .357$, $p = .003$, eenzijdig, $N = 58$, dan de kinderen met een hoge COTS attitude. Een COTS attitude lijkt geen invloed te hebben op de mate van participatie en gemeenschapsgevoel bij kinderen. In lijn van de invloed van de COTS attitude is er onderzocht of de invloed van de aanwezigheid van peers anders is op straat dan binnen een VW context. In dit onderzoek zijn er geen significante verschillen gevonden in de mate van vreedzaam gedrag in de twee contexten.

Discussie

In dit onderzoek staat de volgende onderzoeksvraag centraal: "In hoeverre worden kinderen beïnvloed door hun ouders, broers en/of zussen en de aanwezigheid van peers in de uitvoering van de basisprincipes van de VW?". Dit is onderzocht in Volewijck, Amsterdam Noord, bij kinderen tussen de zeven en dertien jaar, om zo te

kijken of hiermee de implementatie van de VW in Volewijck verbeterd kan worden. Onder de basisprincipes vallen de constructen vreedzaam conflict oplossen, gemeenschapsgevoel en participatie. Aan de hand van de theorie van gepland gedrag (Ajzen, 1991; Azjen, 2005) wordt verwacht dat de sociale norm de intentie tot vreedzaam gedrag bij het kind kan vergroten.

Uit analyse van de data is gebleken dat hoe vreedzamer broers en/of zussen conflicten oplossen hoe vreedzamer kinderen conflicten binnen VW activiteiten en op straat oplossen. Ouders en de aanwezigheid van peers blijken geen invloed te hebben in het vreedzaam oplossen van conflicten door kinderen. Uit de resultaten komt naar voren dat kinderen niet beïnvloed worden in de mate van gemeenschapsgevoel door ouders, broers en/of zussen en peers. Broers en/of zussen en peers blijken ook geen invloed te hebben op de mate van participatie van het kind. Ouders blijken wel de mate van participatie van het kind te beïnvloeden: hoe positiever ouders reageren op vreedzame gedragingen, hoe meer kinderen participeren in de wijk.

Er is in dit onderzoek ook onderzocht of de mate waarin broers en/of zussen en peers de VW en/of VS kennen invloed heeft op de mate van vreedzaam gedrag bij het kind. In dit onderzoek blijkt dit niet zo te zijn. Daarnaast blijkt dat invloed van ouders op vreedzame gedragingen door het kind niet gerelateerd te zijn aan leeftijd en geslacht van het kind. De mate waarin thuis wordt gesproken over de VW wordt wel beïnvloed door de culturele achtergrond van ouders. Ouders met een niet-westerse achtergrond praten thuis meer over de VW dan ouders met een westerse, of zowel een westerse als niet-westerse achtergrond.

De geldigheid van deze resultaten wordt mogelijk beïnvloed door sociaal wenselijke antwoorden en de grote hoeveelheid ontbrekende resultaten door te moeilijke vragen en onvoldoende doorvragen van de interviewers. Daarnaast is de beoogde 130 participanten niet behaald, waardoor de power van dit onderzoek te klein is. Desalniettemin is een sterk punt van dit onderzoek dat de betrouwbaarheid is verhoogd, doordat de antwoorden van de kinderen op de kwalitatieve vragen eerst onafhankelijk en daarna in consensus door de drie onderzoekers zijn gecodeerd. De resultaten van dit onderzoek kunnen niet generaliseerd worden naar andere contexten dan Volewijck. Er is gebruik gemaakt van een selecte steekproef op basis van aanwezigheid op locatie en kennis over de VW en/of VS.

Bij het vergelijken van het evaluatieonderzoek in Amsterdam Noord-West over 2010-2012 (Horjus & Van Dijken, 2012) en huidig onderzoek lijkt het erop dat de kinderen in Amsterdam Noord-West conflicten meer op een vreedzame manier gaan oplossen. Binnen een VW activiteit pasten tijdens de eerste meting 16% van de kinderen het stappenplan een beetje toe en 28% tijdens de tweede meting. In huidig onderzoek past 59% van de kinderen uit Volewijck de VW principes bij het oplossen van een conflict

toe. Op straat is het percentage van kinderen dat in meer of mindere mate conflicten vreedzaam oplost gestegen van 21% naar 56%. De mate waarin kinderen participeren lijkt in Volewijck te zijn afgenomen. Tijdens de tweede meting was de mate waarin kinderen in Amsterdam Noord-West een meedenk en/of meebeslis participatiestatus hadden gestegen tot 37% en een geraadpleegde status tot 15%. Van de kinderen uit Volewijck heeft echter 27% een meedenk en/of meebeslis status en 32% een geraadpleegde participatiestatus. Er is in dit onderzoek geen ondersteuning gevonden voor de kwalitatieve bevinding van Horjus en Van Dijken (2012) dat kinderen meer het gevoel hebben dat ze erbij horen als peers aanwezig zijn en dan meer participeren in de wijk. Echter moeten de resultaten van deze vergelijking met voorzichtigheid geïnterpreteerd worden. Het onderzoek van Horjus en Van Dijken (2012) betrof namelijk een groter onderzoeksgebied dan huidig onderzoek. Daarnaast zijn de kinderen op verschillende locaties geïnterviewd, die verschillen in de mate waarin zij de VW principes hanteren. Dit maakt het moeilijk om de gebieden één op één te vergelijken.

Op basis van de resultaten van dit onderzoek blijkt dat enkele sociale normen voorspellend zijn voor de intentie van vreedzaam gedrag in consistentie met de theorie van gepland gedrag (Ajzen, 1991; Ajzen, 2005). Ouders beïnvloeden de sociale norm door middel van hun reactie op deelname aan een vreedzame taak. Daarnaast is er een relatie tussen de manier waarop broers en/of zussen een conflict oplossen en de manier waarop kinderen conflicten oplossen in andere contexten. Ten slotte blijkt de COTS attitude van kinderen een remmende werking heeft op de mate van vreedzaam conflicten oplossen. Hieruit blijkt dat zowel de sociale norm van ouders, broers en/of zussen als de COTS invloed hebben op de intentie van vreedzaam gedrag.

Dit onderzoek biedt geringe ondersteuning voor een potentiële invloed van ouders, broers en/of zussen en de aanwezigheid van peers. Er zijn verschillende verklaringen waarom de verwachte resultaten niet gevonden zijn in dit onderzoek. De eerste verklaring kan zijn dat het programma van de VW niet werkt. Dit wordt echter tegengesproken door onderzoeken waaruit blijkt de VW wel effectief is (Horjus et al., 2012a; Horjus et al., 2012b; Van Dijken, Horjus, & Day, 2013). Een andere verklaring is dat contextfactoren de implementatie van de VW negatief beïnvloeden. Uit dit onderzoek blijkt namelijk dat de COTS de implementatie van de VW bemoeilijkt. Daarnaast zijn er beperkingen in de manier waarop dit onderzoek is verlopen. De power van dit onderzoek is te klein, er is mogelijkheid op sociaal wenselijke antwoorden en niet alle vragen sluiten voldoende aan op de onderzoeksvraag. Hierdoor zijn de resultaten moeilijk te interpreteren.

De voornaamste verklaring voor de niet gevonden verwachte resultaten is dat het programma van de VW nog niet goed genoeg is geïmplementeerd in Volewijck. Hiervoor zijn verschillende indicaties. De eerste indicatie is dat er gedurende het onderzoek 70

kinderen uitgesloten zijn van deelname. Zij hadden niet voldoende kennis over de VW en/of de VS om aan het onderzoek mee te doen. De onbekendheid van de VW in Volewijck beperkt de werking, waarbij kinderen onder andere aangeven dat het vreedzaam oplossen van conflicten alleen werkt als beide kinderen het stappenplan kennen. Hierdoor kan het voor kinderen moeilijk zijn om de vaardigheden te generaliseren naar andere contexten. De tweede indicatie is dat de geïnterviewde kinderen een lage mate van vreedzaam conflict oplossen en participatie hebben. Het vreedzame stappenplan is bij hen nog niet voldoende aangeleerd. Ten slotte blijkt uit observaties dat de VW methode onvoldoende herkenbaar is. De borden met omgangsregels hangen niet voldoende in het zicht en er wordt geen gebruik gemaakt van VW voorwerpen, zoals de VW wereldbal. Uit eerder onderzoek van Horjus en collega's (2012b) in Overvecht is gebleken dat kinderen het vreedzame stappenplan meer gebruikten als zij meer uiterlijke aspecten van de VW (logo, vreedzaam taalgebruik etc.) herkennen (Horjus et al., 2012b). Dit impliceert het belang van herkenbaarheid van de VW in de implementatie. De resultaten van huidig onderzoek impliceren dat de meeste kinderen de aangeleerde VW principes niet uitvoeren in andere contexten dan de school door een onvoldoende implementatie van de VW in Volewijck.

Aan de hand van huidig onderzoek zijn er een aantal aanbevelingen met betrekking tot onderzoek naar de implementatie van de VW in Volewijck. Ten eerste is het interessant om de bevinding dat meisjes een hogere participatiestatus hebben dan jongens verder te onderzoeken. Ten tweede is het aan te bevelen om te onderzoeken hoe de overige twee factoren van de theorie van gepland gedrag (Ajzen, 1991; Ajzen, 2005), eigen effectiviteit en attitude, de uitvoering van de VW principes beïnvloeden. Ten slotte is het noodzakelijk om de onderliggende mechanismes van de aansluiting bij ouders en begeleiders te onderzoeken. Het onderzoek naar de VW kan aan de hand van bovenstaande aanbevelingen verbeterd worden.

Aan de hand van de onderzoeksuitkomsten kunnen enkele aanbevelingen worden gedaan voor verbeteringen in de implementatie van de VW in Volewijck. De eerste aanbeveling is het versterken van het bewustzijn van ouders over de invloed van hun reacties op het gedrag van hun kinderen. Dit kan vreedzaam gedrag bij kinderen stimuleren. Een tweede aanbeveling is dat de in Volewijck gevonden relatie tussen het vreedzaam oplossen van een conflict met broers en/of zussen en het vreedzaam oplossen van conflicten in alle contexten verder onderzocht moet worden. Hiermee kan verder onderzocht worden hoe het vreedzame klimaat gestimuleerd kan worden in alle contexten. Daarnaast is het verminderen van een COTS attitude bij kinderen wenselijk, zodat de intentie tot vreedzaam gedrag toe kan nemen. Er is verder uit eerder onderzoek gebleken dat wanneer kinderen in hun omgeving meer vreedzame aspecten herkennen, zij zich vreedzamer gaan gedragen (Horjus et al., 2012b). Het is dan ook aan te bevelen

dat er meer fysieke kenmerken komen van de VW binnen VW activiteiten en waar mogelijk ook op straat. Ten slotte is het aan te bevelen om over enkele jaren de implementatie van de VW in Volewijck opnieuw te evalueren, zodat deze zo nodig aangepast kan worden.

Literatuur

- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50, 179-211.
- Ajzen, I. (2005). Attitudes, personality and behavior. Berkshire: McGraw-Hill Education.
- Bacchini, D., Affuso, G., & De Angelis, G. (2013). Moral vs. non-moral attribution in adolescence: Environmental and behavioural correlates. *European Journal of Developmental Psychology*, 10, 221-238. doi:10.1080/17405729.2012.744744
- Bandura, A. (1969). Social-learning theory of identificatory processes. *Handbook of socialization theory and research* (pp. 213-262).
- Bandura, A. (1977a). Self-efficacy- toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84, 191-215. doi:10.1037/0033-295X.84.2.191
- Bandura, A. (1977b). Social learning theory. New York: General Learning Press.
- Belsky, J. (1984). The Determinants of Parenting: A process model. *Child Development*, 55, 83-96. doi:10.2307/1129836
- Bohner, G. & Wänke, M. (2002). Attitudes and attitude change. New York: Taylor & Francis Inc.
- Bronfenbrenner, U. (1979). The ecology of human development: Experiments by nature and Design. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Bronfenbrenner, U., & Morris, P. A. (2006). The bioecological model of human development. In: *Handbook of Child Psychology* (p. 793-828).
- De Winter, M., Horjus, B., & Van Dijken, M. W. (2009). *Vreedzaam komt van school*. Onderzoek naar de vreedzame wijk. Utrecht: Universiteit Utrecht
- Dierx, J., & Verhoeff, C. (2013). Het Utrechts mediatiemodel: Opvang voor basisconflicten op wijkniveau. *Tijdschrift voor Herstelrecht*, 3, 46-65. Retrieved from: bjutijdschriften.nl
- Gemeente Amsterdam. (2014). *Gebiedsanalyse Oud Noord/Noordelijke IJ-oever*. Retrieved from https://www.amsterdam.nl/publish/pages/634523/ganoord-oudnoord_versie2.pdf

- Gemeente Amsterdam. (2015). *Vreedzame Wijk in Noord. Visiedocument maart 2015*. 1-18. Retrieved from https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:OROINiBfQe8J:https://www.amsterdam.nl/publish/pages/688913/de_vreedzame_wijk_-_visiedocument_2015.pdf+&cd=&hl=nl&ct=clnk&gl=nl
- Hechter, M., & Opp, K. D. (2001). *Social norms*. New York: Russel Sage Foundation
- Hoffman, K. L., & Edwards, J. N. (2004). An integrated theoretical model of sibling violence and abuse. *Journal of Family Violence, 19*, 185-200.
doi:10.1023/B:JOFV.0000028078.71745.a2
- Holder, E. H, Robinson, L. O., & Rose, K. (2009). *The Code of the Street and African-American Adolescent Violence. Research in brief*. Washington: U.S. Department of Justice Office of Justice Programs.
- Holt, N., Bremner, A., Sutherland, E., Vliek, M., Passer, M., & Smith, R. (2012). Skinner's Analysis of Operant conditioning. N. Holt, A. Bremner, E. Sutherland, M. Vliek, M. Passer, & R. Smith (Eds.), *Psychology: The science of mind and behavior* (pp. 248-249). Berkshire: McGraw-Hill Education.
- Horjus, B., Van Dijken, M.W., & de Winter, M. (2012a). *Van school naar huis door een vreedzame wijk: Achtergrondrapportage onderzoek naar de Vreedzame Wijk Overvecht 2009-2011*. Utrecht: Univerisiteit Utrecht.
- Horjus, B., Van Dijken, M.W., & de Winter, M. (2012b). *Van school naar huis door een vreedzame wijk: Onderzoek naar vreedzame wijk Overvecht en Kanaleneiland. Overzichtsrapportage*. Utrecht: Univerisiteit Utrecht.

- Horjus, B., & Van Dijken, M. W. (2012). Amsterdam Noord gaat Vreedzaam voort. Onderzoek naar Vreedzame Wijk Amsterdam Noord-West. Utrecht/Zeist: Universiteit Utrecht, Horjus & Partners & MvD-Research. Retrieved from: www.mvdresearch.nl/wp.../Rapport-VreedzameWijk-Amsterdam-Noord-West-def.pdf
- Horjus, B., & Van Dijken, M. (2014). De ecologie van maatschappelijke betrokkenheid. Retrieved from: <http://members.ziggo.nl/horjus2003/site/HorjusDijken%202014%20ecologie%20DEF%2014-01.pdf>
- Kohlberg, L. (1971). Stages of moral development. *Moral education*, 1-7. Retrieved from: <http://info.psu.edu.sa/psu/maths/Stages%20of%20Moral%20Development%20Acording%20to%20Kohlberg.pdf>
- Kohlberg, L., & Gilligan, C. (1971). The adolescent as a philosopher: The discovery of the self in a postconventional world. *Daedalus*, 100, 1051-1086. Retrieved from <http://www.jstor.org.proxy.library.uu.nl/stable/pdf/20024046.pdf?acceptTC=true>
- LeVine, R. A. (2003). A cross-cultural perspective on parenting. In M. Mason, M. Bray, Y. Rui, & E. Mang (Eds.), *Childhood Socialization: Comparative Studies of Parenting, Learning and Educational Change* (pp. 89-105). Hong Kong: Comparative Education Research Centre.
- Pauw, L. & Verhoeff, C. (2012). Handboek vreedzame wijk. Maartensdijk: Eduniek/CED groep.
- Prinzie, P. (2008). *Waarom doet mijn kind zo moeilijk?* Tiel: Uitgeverij Lannoo nv.
- Reitz, E. & Dekovic, M. (2006). De ouder-kind relatie wie beïnvloedt wie. *Kind en Adolescent*, 27, 52-61. doi:10.1007/BF03060980
- Rijksoverheid. Patiëntenrecht en cliëntrecht. Retrieved from <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/patientenrecht-en-clientenrecht/inhoud/rechten-in-de-zorg>
- Ten Dam, G., Geijssel, F., Reumerman, R., & Ledoux, G. (2010).

Burgerschapscompetenties: de ontwikkeling van een meetinstrument.

Pedagogische studiën, 87, 313-333.

Tucker, C. J., & Updegraff, K. (2009). The relative contributions of parents and siblings to child and adolescent development. *New Directions for Child and Adolescent Development*, 2009, 13-28.

doi:10.1002/cd.254

Van Dijken, M. W., Horjus, B., & Day, M. (2013). *De Vreedzame Wijk Kanaleneiland. De derde meting in het onderzoek naar De Vreedzame Wijk*. Utrecht: MvD-Research/Horjus & Partners.

Vreedzame Wijk, CED groep. Retrieved from <http://www.devreedzameschool.net/de-vreedzame-wijken>

Whiteman, S. D., Becerra, J. M., & Killoren, S. E. (2009). Mechanisms of sibling socialization in normative family development. *New Directions for Child and Adolescent Development*, 126, 29-43. doi:10.1002/cd.255

Whiteman, S. D., McHale, S. M., & Crouter, A. C. (2007). Explaining sibling similarities: Perceptions of sibling influences. *Journal of Youth and Adolescence*, 36, 963-972. doi:10.1007/s10964-006-9135-5

Wittebrood, K., & Permentier, M. (2011). *Wijken, wonen & interventies*.

Krachtwijkenbeleid in perspectief. Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau.

Bijlage A

Tabel 1

Items variabele conflict oplossen

Vraag	
Vraag 11	Het gebeurt vast wel eens dat je een conflict hebt met iemand in deze activiteit. Kun je vertellen wat je doet bij het oplossen van een conflict. Wat doe je eerst en wat doe je daarna?
Vraag 39a	Wat doe je om een ruzie op te lossen met je broer of zus?
Vraag 49	Als je een conflict op straat wilt oplossen. Hoe doe je dat? Kun je vertellen welke stappen je doet om het conflict op te lossen.

Tabel 2

Items variabele gemeenschapsgevoel

Vraag	
Vraag 24	Mensen die genoeg verdienen, moeten samen zorgen voor de mensen die het minder goed hebben.
Vraag 25	Als op straat een kind dat ik ken wordt uitgescholden, wil ik voor hem of haar opkomen.
Vraag 26	Als we in het park een picknick hebben gehad, is het normaal dat we de rommel opruimen.
Vraag 27	Je moet sorry zeggen als je iets hebt gedaan waar de ander verdriet van heeft.
Vraag 28	Het is normaal dat je je ouders helpt door bijvoorbeeld: afwassen, boodschappen doen, op je broertje passen, tafeldekken.
Vraag 29	Als een van de anderen hier lang ziek is, vind ik dat er iemand van ons bij hem op bezoek moet gaan.

Tabel 3

Schaal participatieladder

Trede	Participatie	Toelichting
0	Geen participatie	Volwassene bepaald volledig wat gebeurt.
1	Geïnformeerd	Kind mag kiezen, maar volwassene bepaald uiteindelijk.
2	Geraadpleegd	Kind is gesprekspartner, maar uitkomsten zijn niet bindend.
3	Meedenken	Kind heeft volwaardige rol besluitvorming, volwassene kan afwijken
4	Meebeslissen	Plannen en oplossingen worden samen gemaakt
5	Eigenaarschap	Kind maakt plannen en bedenkt oplossingen

Tabel 4

Vragen over de invloed van ouders

Vraag	
Vraag 9	Wat vinden je ouders van de Vreedzame Wijk?
Vraag 10	Hoe wordt dit bij jullie thuis besproken?
Vraag 23a	Hoe reageren je ouders erop als je hebt meegedaan met een vreedzame taak?
Vraag 23b	Heb je enig idee dat je ouders je steunen bij vreedzame zaken, zo ja hoe merk je dat?

Tabel 5

Vragen over invloed van broers en/of zussen

Vraag

Vraag 39a	Wat doe je om een ruzie op te lossen met je broer of zus?
Vraag 52	Sommige kinderen voeren een activiteit uit in de Vreedzame Wijk omdat hun broer of zus dit ook doen, andere kinderen willen dit juist niet doen. Hoe is dit voor jou?

Tabel 6

Vragen over de invloed van peers

Vraag

Vraag 12	Sommige kinderen vinden het lastig om de Vreedzame Wijk principes, zoals het oplossen van een conflict volgens het stappenplan, te gebruiken als hun vriendjes er bij zijn, andere kinderen vinden het juist makkelijk. Hoe is dit voor jou?
Vraag 51	Sommige kinderen vinden het lastig om vreedzaam te doen buiten een Vreedzame Wijk activiteit als hun vriendjes er bij zijn, andere kinderen vinden dit juist makkelijk. Hoe zit dit voor jou?

Tabel 7

Items construct COTS attitude

Vraag	
Vraag 40	Als iemand je vernedert (slaan, uitschelden) ben je pas sterk als je terugslaat
Vraag 41	Doe jij dit ook?
Vraag 42	Als iemand je slaat of schopt dan moet je terugslaan of schoppen om weer gelijk te staan
Vraag 43	Doe jij dit ook?
Vraag 44	Soms moet je anderen bedreigen om te zorgen dat ze jou goed behandelen
Vraag 45	Doe jij dit ook?
Vraag 46	Als andere kinderen merken hoe sterk en stoer ik ben doe ze me niets
Vraag 47	Als je bang bent om te vechten dan wordt je niet gerespecteerd
Vraag 48	Kinderen hebben respect voor kinderen die stoer en agressief zijn

Bijlage B

Tabel 1

Coderingstabel

Code:	Locatie:	A	L	LM	Invoer
Vraag 3	1= beide westers 2=zowel westers als niet westers 3= beide niet westers				
Vraag 9:	-1= negatief 0= neutraal 1=positief				
Vraag 10:	-1= negatief 0= wordt niet over gesproken 1= positief, motiveren				
Vraag 11:	0= niet vreedzaam 1= beetje vreedzaam 2=volledig vreedzaam				
Vraag 12:	-1=moeilijk, vriendjes bemoeien. 0= beide, soms makkelijk en soms moeilijk 2= makkelijk, vriendjes ondersteunen, helpen				
Vraag 23 A:	-1= negatief 0= neutraal 1=positief				
Vraag 23B:	-1= negatief 0= geen reactie, zowel negatief/positief 1= positief.				
Vraag 39:	0= niet vreedzaam 1= beetje vreedzaam 2=volledig vreedzaam				
Vraag 39b:	0= niet verschillend 1= ja verschillend, schaamte 2= ja verschillend, werkt niet thuis 3= ja verschillend, kind beheerst het stappenplan niet voldoende 4= kind staat niet voldoende achter het stappenplan 5= broer/zus kent het stappenplan/ VW niet				
Vraag 49:	0= niet vreedzaam 1= beetje vreedzaam 2=volledig vreedzaam				
Vraag 50	0= niet verschillend 1= ja verschillend, schaamte 2= ja verschillend, werkt niet op straat 3= ja verschillend, kind beheerst het stappenplan niet voldoende 4= kind staat niet voldoende achter het stappenplan				
Vraag 51:	-1=moeilijk, vriendjes bemoeien. 0= beide, soms makkelijk en soms moeilijk 2= makkelijk, vriendjes ondersteunen,				

	helpen				
Vraag 52:	-1= moeilijk, brusjes bemoeien zich er mee 0= geen invloed van brusjes op VW gedrag 1= beide, soms makkelijk, soms moeilijk 2= makkelijk, ondersteunend.				